

Straža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 35.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tepež) • Urejuje: L. Klauž
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čec)

Ljubljana, 2. februarja 1939

Leto V — Številka 16

KULTURNI BOJ

NA NAŠI UNIVERZI

Letošnje priprave in agitacija za občni zbor in za volitve v Akademsko akcijo so dosedanje skrivanje za lepimi kulisami nacionalizma in demokracije pokazala v pravi luči. Kdor je ohranil le še količkaj duhovne samostojnosti, je moral spoznati, da se pod plaščem nacionalizma in demokracije skriva — sovražstvo do vere in do tistih, ki se svojega verškega prepričanja ne sramujejo

Kulturno-bojni letaki in samostojni predlog

Pred občnim zborom Akademsko akcije so izdali namišljeni »slovenski demokratični akademiki« — marksisti — letak, kjer pišejo med drugim:

»Stražarski tisk« brez sramu razodeva svoje težnje po zloglasni »totalizaciji« slovenske univerze, kar bi pomenilo smrtni udarec za svobodo znanosti in za univerzno avtonomijo.

Pri samostojnih predlogih na občnem zboru pa se je prebral kulturno-bojni samostojni predlog Breznika Igorja, člana SKJ. Ker pa zaradi trušč, ki so ga iz onemogle jeze povzročali marksisti in fašisti (Kramarjevega in Ljotičevega kova), vsi niso mogli slišati, ga deloma ponatiskujemo:

»... Stremljenje človeštva po svobodnem, neodvisnem razvoju znanosti je ustvarilo današnjo obliko univerze. Zato ne moremo dopustiti, da bi prišla ta ustanova danes v 20. stol. pod vpliv kakršnih koli faktorjev, ki bi s svojimi dogmami izključevali svobodno preučevanje kakršnih koli problemov. Katoliško časopisje je že ponovno z raznimi članki zahtevalo izpremembo v ustroju današnje univerze in v istosmeritev v totalitarnem katoliškem smislu. Ker ne priznavamo nobenega dogmaticizma in odločno zavračamo vsako izrabljanje religije v dosego izvestnih političnih ciljev, tembolj ne moremo dopustiti dogmi, da bi ovirala znanstveni napredek.«

V resoluciji, ki jo je predlagal, smo slišali med drugim:

»... izjavljamo, da se bomo z vso silo borili proti kakršni koli totalizaciji te naše najvišje znanstvene ustanove. Univerzo smatramo za torišče neodvisnega znanstvenega dela, ki absolutno ne sme biti omejeno s kakršno koli dogmo.«

Ker kat. akademiki zaradi hrušča, ki ga je dvigal levičarski in desničarski fašizem, tega napada na vero nismo mogli primerno odbiti, mu danes posvečamo nekoliko več pozornosti. Izjavljamo, da pomeni dosledna izpolnitev resolucije v tej obliki

uničenje slovenskega naroda in jugoslovanske države.

Kaj naj slovenskemu narodu prinese vstranjanje »na dosedanem kurzu svobodnega znanstvenega delovanja«, če se ta »svoboda« pojmuje v smislu liberalizma? Ta liberalna svobodoljubnost daje in priznava načelno enako pravico do obstoja tako zmoti kakor resnici, dejansko pa se je povsod zlorabljala v škodo objektivni resnici in zlasti ni priznavala enakopravnosti kat. veri in malim narodom. Ta liberalni kurz kvazisvobode je prevladoval vse do l. 1920. na evropskih univerzah in je privedel, da navedemo samo nekaj primerov:

Rusijo do Lenina in Stalina, do diktature proletariata (beri: klike zločincev), v lakoto, ki je umorila 10 milijonov ljudi, do koncentracijskih taborišč, kamor so segnali 6 milijonov kmetov;

ves svet v pokolj svetovne vojske; Ukrajince pod trinoštvo boljševikov in Poljakov;

Japonsko v imperializem; nekatere narode v oboževanje države in vsemogočnosti edine državotvorne stranke;

nekatero narode v oboževanje krvi; Španijo v komunizem, državljansko vojno in do Barcelone;

Češko-slovaško v bistveno okrnitev narodnostnega ozemlja in v zunanje politično odvisnost.

Pri nas pa je ustvarila ista zlagana svoboda ideologijo protinarodnega pofovskega unitarizma, rodila »Rdeče signale« in organizatorje političnih štrajkov. V imenu te akademske svobode so združeni levičarji in pofovci s pomočjo ne-Slovencev tolkli l. 1933. s koli po glavah katoliških Slovencev in zahtevali, naj se slovenskim tovarišem s teološke fakultete odvzame volivna pravica, med tem ko so svoj čas zahtevali, naj se dovoli poljskim Židom vstop na univerzo itd. itd.

Enakim vzrokom pa slede enaki učinki! Mar misli kdo, da bo prav pri slovenskem narodu nastopila v tem oziru izjema?

Ta »svoboda« je služila za skrivalnico onim političnim strahopetcem, ki so se bali obračunov naroda in zakonov, je pa v svojem bistvu kaos, anarhija, nikdar pa svoboda!

Pravi namen univerze

Univerza ni sama sebi namen. Tudi ne sme biti muzej vseh mogočih in nemogočih blodenj, ki si jih izmisli ta ali oni nemški ali francoski učenjak.

Univerza mora služiti objektivni resnici, duhovni rasti svojega naroda in dvigu ugleda domovine med drugimi narodi.

Zato na slovenski univerzi ne sme nihče, kakor bi to po načelih liberalne »svobode« lahko, pod krinko svobode znanosti podirati temelje slovenske narodnosti, nihče v Jugoslaviji podirati tradicijo Slomska, Stroßmayerja in sv. Save, torej tradicijo vseh treh jugoslovanskih narodov, ki je krščanska.

Nihče na slovenski univerzi ne sme pod krinko svobode znanosti širiti marksistično ali komunistično ideologijo, ki bi slovenski narod uklonila diktatu kominterne, nihče materialistični evangelij rase, ki bi nas privedel iz narodne neodvisnosti v odvisnost kake »višje« rase, nihče pofovski unitarizem, ker bi s tem nastavljal nož na srce slovenskega naroda.

Totalizacija je že na slovenski univerzi

Toda totalizacija ne le, da grozi, totalizacija na slovenski univerzi že je!

Ali niso to kričeči izrazi tendenčne totalizacije, da jih navedemo samo nekaj:

da se na slovenski univerzi predava slovenska narodna zgodovina prostovoljno, kot privesek obče zgodovine in da se pod »narodno« zgodovino predavata zgolj srbska in hrvaška zgodovina z bizantologijo?

Da del na slovenski univerzi vpisanih akademikov in akademičark, ki izdaja »Našo misel«, zavestno zapiše, da ni važno, ali dobi slovenska univerza popolno medicinsko fakulteto, da le imamo eno v državi; pa čeprav v Dževdželiji?

Da je preminuli »Akademski glas«, predhodnik izumrlega lista »1551« javno napadel križ, ki je bil ob evharističnem kongresu leta 1935. na balkonu univerze?

Da so zapisali slušatelji slovenske univerze v »Rdečih signalih«: »In Kristus Kralj nima niti potrebe niti ambicije, da bi vladal v Sloveniji ali na ljubljanski univerzi... Izmozgano ljudstvo bo pregnalo v nebesa Kristusa Kralja...«?

Da za križ, za simbol krščanstva, ki je ustvaril univerze, ni prostora na univerzi razen v sobi g. dekana teološke fakultete?

MI MLADI

Slovenska narodna lista je nastopila strnjena na univerzi in iskreno hvalo moramo izreči za tako solidarno udeležbo vsem našim društvom pri volitvah. V teh dneh je stala univerza kot redkokdaj poprej v znamenju načelne borbe in tu smo spoznali, da ima načelnost in doslednost čudno moč. Poznamo svojo silo; nič kompromisarstva, nič omahovanja, ampak odločnost in neustrašenost. Tu je naša moč, ki je ne bomo pustili. Da, mi gremo naprej! Ko so v petek nasprotniki videli na občnem zboru AA naše strnjene vrste, so čez noč staknili glave skupaj in so rekli, da gre zares. Vse ostanke so pobrali in se stis-

Da se kak honorarni predavatelj pri predavanjih norčuje iz krščanstva in verskih resnic?

Da smatrata kar dve skupini ali bolje njih »führerji« in »vodže«, da znanost in svoboda, ki naj vlada na naši univerzi, izključujeta to, kar je temelj krščanstva, dogmo in da izključujeta s tem krščanstvo samo?

Da predlaga Breznik Igor, član SKJ, tako kulturno bojno resolucijo, ki je naperjena proti najdragocenejši tradiciji slovenskega naroda na tisti univerzi, ki jo vzdržuje ta katoliški slovenski narod.

Naša zahteva

Proti taki nesvobodi in taki totalizaciji moramo upravičeno protestirati katoliški akademiki in zato zahtevamo,

da vsakdo dejansko spoštuje v zakonih priznano svobodo znanstvenega dela na univerzi in pa akademske svobode, tudi, kar se tiče kat. vere, slovenstva in udejstvovanja katol. akademikov. Pri tem pa poudarjamo, da je svoboda znanstvenega dela po svoji naravi in svojem namenu omejena tako, da mora brezpogojno vedno in povsod služiti objektivni resnici in da ne sme nikdar in nikjer posredno ali neposredno podirati slovensko narodno izročilo, to je narodne, pravne in verske temelje slovenskega narodnega občestva.

Slovenska univerza pa naj tudi pozitivno vzgojno vpliva na slušatelje, da bo, naslanjajoč se na pozitivni krščanski nauk, vzgajala v duhu slovenske narodne tradicije temeljito izobraženo in pravno izoblikovano izobraženstvo, ki bo znalo ohraniti pravo in resnično svobodo v odnosu do modernih zmot oboževanja razreda, rase in države.

nili pod en klobuk. Njihovo število je trenutno še nekaj višje kot je naše. Toda tudi vsem združenim »sodrugom« bije zadnja ura. Pretekli teden jih je že postalo strah, ko je odmevala narodna himna na naši univerzi in ko se je oglasila koračnica slovenskih fantov v zbornični dvorani naše Alma mater. Strah jih je postalo vse, ker gremo naprej.

Naši tovariši na srednjih šolah so prav tako zaklicali, da hočejo razmaha, hočejo svobode. Zahtevajo glasno svoje katoliške prosvetne organizacije nazaj, nazaj vse, kar so jim vzeli pred leti framiasoni. Naši fantje zahtevajo svobodo besede. Nič več ne morejo

Tekma za zveličanje

V berilu prihodnje nedelje poslušamo apostola Pavla, kako hoče na sprejemljivo način dopovedati, da je treba telesu marsikaj odreči in da človek ne sme ustreči vsem zahtevam telesa. Če bi sv. Pavel kar na kratko pisal Korinčanom: »Tega ne smete, onega ne smete...« itd., bi skoraj gotovo naletel na odpor in nerazumevanje. Stvar je treba pokazati v taki luči, da bo čim bolj sprejemljiva. Sama logika odbija. Če pa privzame še psihologijo, žanje uspehe. Apostol Pavel se je tega pravila dobro zavedal. Pred njegove duhovne oči mu stopi prizor iz stadiona. Sam ga je gotovo večkrat gledal, Korinčanom je bil pa prav tako dobro poznan:

V stadionu so zbrani tekmovalci v teku. Najboljši tekač bo prejel venec zmage, njegovi ožji rojaki in prijatelji bodo nanj ponosni, njegova slava ne bo majhna. Toda na zmago se je treba pripravljati in zanjo se je treba boriti. Z debelim, težkim ali nerodnim telesom ne gre nihče tekmoval. Telo mora biti prožno, gibčno in lahko. To pa se doseže le, če človek ne je preveč, če ne pije čez mero in če telo vsak dan neprestano uri, da se ne poleni. Kdor hoče torej tekmovali, se mora

osega zdržati, kar bi moglo slabiti njegovo moč.

Ali ni živiljenje kristjana na moč podobno tekmovalcu? Na koncu čaka neminljivo venec ali zveličanje. Poprej pa je treba tekmovali vse živiljenje. In v tej tekmi gre za to, ali bo zmagalo telo, ki želi počivati in uživati nasladnosti tostranskega živiljenja ali pa bo zmagal duh in z njim duhovni človek, ustvarjen po božji podobi za Boga.

Duh in telo sta si nasprotnika, kakor v stadionu tekmovalca, ki merita svojo moč s pestmi. Močnejši udarja premisslano, samozavestno, udarec pade vedno kamor je merjen. Šibkejši izgublja ravnotežje, udarci ne zadevajo; padajo, kakor bi mahal po zraku. Tako samozavestno kot zmagoviti bорец v stadionu mora kristjanova duša obvladovati in krotiti telo.

Vse živiljenje je tekma za zveličanje. Toda tudi veliko lenivosti je v živiljenju mnogih krščenih kristjanov. Mi pa nikar takol Sebe in tovariše okrog nas vzpodbujajmo k doslednemu in dejannemu krščanstvu. Ali slišimo sv. Pavla, kako nam kliče, da tečemo vse živiljenje za božjo nagrado. »Tako tecite, da jo dosežete.«

Od Hegla do Marxa (Dalje.)

Drugi, ki ga je Hess pridobil za komunizem, je bil Bakunin. Ta nemirni Rus, orjaške postave in čudaškega vedenja, je bil rojen revolucionar. Temeljna misel »marksizma« je prav za prav njegova iznajdba. On je bil prvi, ki je naobračal Hegelovo dialektiko na socialno področje in pisal že leta 1842, da zgodovina ne mara ravne poti, ampak izloča spoznanje, tira vsako težnjo do skrajnosti, dokler nasprotje ne dovede do prevrata. Danes je proletarijat tista antiteza, ki v svojem nasprotju do kapitalizma vodi razvoj in pripravljajo revolucijo.

Pod vplivom teh oseb in nazorov se je tudi Marx nagnil h komunizmu. Svoj novi, še ne popolnoma izdelani nazor je podal v spisu »Kritik des Hegelschen Staatsrechts«, ki je nastal v letu 1843. Uvod te razprave je priobčil naslednjega leta v Deutsch-Französische Jahrbücher z naslovom: Zur Kritik der Hegelschen Rechtsphilosophie. Opirajoč se na Feuerbacha dokazuje Marx, da se človek ni samo povnanjil in odtujil v religiji, ampak tudi v državi. Kakor si je ustvaril bogove in ne oni njega, prav tako je država plod njegovih zamisli, ne kako višje bitje, kakor uče hegelijanci. Vso hegelovo filozofijo je treba prevreči, da ne bo stala na glavi. Izhodišče vsega je konkretni človek, družina, družba (bürgerliche Gesellschaft), ne Bog, država, ideja. Res je treba pobijati religijo, ki je opij za ljudstvo, in državo, ki štiti koristi posa-

dovoliti, da bi širili na naših gimnazijah laži rdeči zapeljanci in sokolski plitveži. Tudi naši hočejo spregovoriti jasno besedo.

Strašno so se teh zahtev prestrašili vsi nasprotniki. Završalo je širom Slovenije. Vendar je nemogoče, se jim zdi, da ne bi bil več krivi nauk zaščiten kot do sedaj. Zbalí so se privilegiranci, da bi zavel nov duh na srednjih šolah.

Strah jih je, ker vstajamo. Toda mi od svojih zahtev ne bomo popustili za las. Zahtevamo organizacije na srednjih šolah, ker hočemo dati pravi obraz in izraz našim gimnazijam in naši univerzi.

Kako dolgo naj slovenski narod še mirno gleda, da se zavaja mladina, ker ne dobi kulturnih, res narodnih osnov v smislu tradicije Slomška, v prikrito politične smeri, ki končajo na univerzi v izrazitem političnem ljotičevstvu, JNS-arstvu in levičarskem marksizmu!

meznikov in posedujočega razreda, toda predvsem je treba preosnovati stvarno podlago vsega tega, človeka, družbo. Kritika neba mora postati kritika zemlje. Ko se izpremene gospodarski odnosi v družbi, bosta izginili religija in država sami od sebe.

Prva dvojna številka nove revije v Parizu je bila obenem zadnja. Nastale so težave z vlado, povrh pa še denarne težkoče, ker je bilo več sto izvodov v Nemčiji zaplenjenih. Nazadnje so se še sotrudniki sprli, in revija je morala prenehati. Najvažnejši sodelovci so bili: Marx, Engels, Ruge, Hess in pesnik Heine. Ta zadnji je bil v Parizu velik prijatelj Marxove družine. Komunizem ga je odbijal in privlačil obenem, kakor sam pravi: »Z grozo in studom mislim na čas, ko se bodo ti mračni ikonoklasti polastili vlade in s svojimi žuljavimi rokami zdrobili brez milosti vso to marmornato krasoto kipov, ki so tako ljubi mojemu srcu... Vse to, žal, v naprej vidim in polasča se me neizrazna otožnost, ko mislim na ruševine, ki jih pripravljajo zmagoviti proletarijat tudi mojih stihom... In vendar, odkrito priznam, ta isti komunizem, ki je tako nasproten mojim težnjam in nagnjenjem, me privlači s čarobno silo, ki se ji ne morem upreti.«

Ruge

Propad revije je za vedno razdvojil novo-hegelijance. Bauer in Stirner sa se s svojo skupino že prej ločila, Feuerbach je v svoji vasi utihnil, Marx in Engels sta se posvetila komunizmu, Ruge pa, ki je bil podjetje denarno podprl, je bil preveč liberalnega mišljenja, da bi se navdušil za prisilni samostan, ki ga je po mnenju nekaterih želelo uvesti novo gibanje. Komunizem se mu je zastudil: »Niti zamotani predlogi fourieristov, tako je pisal Feuerbachu, niti komunistična odprava lastnine se ne da točno opredeliti. Oboje vodi končno do prave policijske države, države sužnjev. Da bi duševno in telesno rešili proletarijat bede in stiske, si zamišljajo ustroj, ki bo raztegnil to bedo in stisko na vse ljudi.« Svoji materi pa je poročal: »Najhujši so nemški komunisti, ki bi radi ljudi s tem osvobodili, da bi jih vse napravili za rokodelce, lastnino namoestili s skupno posestjo in pravično delitvijo, pri tem pa jim je trenutno samim lastnina in posebe denar najvažnejša stvar.« O Marxu pa je dejal, da je »ein ganz gemeiner

Kerl und ein unverschämter Jude, ki »zbuja s svojim cinizmom in robato domišljavostjo gnus pri Francozih.« Tudi Bakunin, ki je bil dolga leta Marxov prijatelj, je podal pozneje o njem malo laskavo sodbo, češ da je sicer zelo inteligenten, toda neznanško domišljav, zahrbtn in potuhnen.

Marx študira

Ko je izgubil delo pri reviji, je Marx porabil ves svoj čas v to, da podrobno izdelal komunistično teorijo. Pridno je občeval s pariškimi revolucionarji, študiral je francosko revolucijo, lotil se je angleških ekonomistov in pri njih iskal potrdila za svoj nazor, kopicil zapiske in posnetke in delal z mrzlično naglico. Po tri, štiri noči po vrsti ni šel v posteljo. Ruge njegov način dela takole označuje: »Marx je hotel s komunističnega stališča presoditi Hegelovo naravno pravo, nato pisati zgodovino Konventa, končna pa kritiko vseh socialistov. Vedno hoče pisati o tem, kar je najzadnje bral, toda bere vedno dalje in dela svoje izvlečke. Sicer pa se mi zdi še vedno možno, da napravi kdaj prav debelo in prav obstruzno knjigo, ki bo v njo zmašil vse, kar je nagromadil.«

Delavsko gibanje

O sporazumu med našo Zvezo združenih delavcev in Jugorasom je že obširno poročalo dnevno časopisje. Zato tu ne bomo ponavljali motivov, ki so vodili ZZZ, da se je odločila k temu koraku. Zanimalo pa bo gotovo vse, kaj dela Jugoslovanska strokovna zveza, ki zadnje čase doživlja bridke ure. O razmerah v tej organizaciji je pač zelo dobro poučen g. Peter Lombardo, ki je 18 let sodeloval pri JSZ, pa jo je iz znanih razlogov letos zapustil. G. Peter Lombardo je te dni izdal okrožnico, ki jo zaradi njene jasnosti in verodostojnosti objavljamo, da bo tudi naše dijaštvo poučeno o delavskem gibanju, ki je nekoč vodilo slovenskega delavca, ki pa je zaradi nerazumevanja in osebnih ambicij nekaterih zašlo na pot, ki ji jo njeni ustanovitelji niso namenili.

Gospod Peter Lombardo, ki je sedaj član ZZZ je govoril na seji Jugoslovanske strokovne zveze, dne 22. januarja za sporazum med JSZ in ZZZ in o tej seji poroča v imenovani okrožnici med drugim sledeče:

O politiki in strokovnih organizacijah smo gotovo različnega mnenja. — Nekateri so za, drugi proti političnemu udejstvovanju. Priznati pa moramo vendarle, da smo politični vsi, in da je razlika le v tem, da imamo v politiki različna gledanja. — Da Jugoslovanska strokovna zveza po naslovu ni politična, to vemo vsi, saj je le s tremi mrtvimi besedami označena. Živa JSZ pa je politična, ker so politični njeni člani. Žal le, da je politika te žive JSZ slaba in da je kot taka zelo zatemnila moč in ugled JSZ kot strokovne organizacije in jo končno odtrgala od ostalega naroda.

Pripravljen sem bil odgovoriti tudi na izvajanja posameznih delegatov, ki so podali svoje stališče k sporazumu. Prepričan sem, da je večina delegatov govorila z iskrenim namenom in v dobri veri, da koristijo stvari, o kateri se je razpravljalo. Dejansko pa so na podlagi napačnih informacij svoje izjave podajali v bojnem tonu in z besedami, iz katerih ni odsevalo prav nič ljubezni in pravične objektivnosti do delavstva in do bližnjega. Tako je eden od teh označil trpljenje in preganjanje rudarjev v času prejšnjih političnih režimov, ni pa pomislil, da je bil sam dne 11. decembra mnogo bližje tistim, ki so delali te krivice, kot pa tistim, kateri doslej niso mogli popraviti vseh storjenih krivic.

Na seji sem jasno poudaril, da je iskrena želja prevzvišenega g. knezoškofa, da pride do sporazuma in do enotne katoliške delavske organizacije.

Zgovorno sem obrazložil, da je sporazum

„Kapital je nakopičeno delo“

Vse povsod je nabiral gradivo in ideje. Po Engelsovi razpravi, ki je izšla v Jahrbücher, je povzel, da je kapital nakopičeno delo, ki se v njem delavec samemu sebi odtuja in se prodaja kot navadno blago. Hess je pisal v istem času samemu sebi, da je denar zgosteno človeško delo, ki je postalo prav tako abstrakcija in malik, kakor božanstvo v religiji.

Kritika kritične kritike

Vse te vplive in misli je skušal povezati Marx v sestav v dveh delih, ki jih je dovršil v letu 1844. Prvemu je dal naslov »Politična ekonomija in filozofija«. Ostalo je v rokopisu. Drugo je izšlo v začetku leta 1845. Sprva ga je hotel imenovati »Kritika kritične kritike«, ker se obrača v njem proti Bauerju in njegovi skupini, ki ji je bila filozofska kritika zadnji cilj človeškega udejstvovanja, toda izdajatelj ga je pregovoril, da mu je dal učinkovitejši naslov »Sveta družina« (Die Heilige Familie). Tako so namreč v šali nazivali Bauerjev krog.

Poravnajte naročnino!

katoliškega delavstva muno potreben zaradi koristi in interesov celotnega naroda. Na to mi niti odgovorili niso.

Dovolj toplo in z ljubeznijo sem pripovedoval, da je naravnost življenjska korist delavstva in posebej še katoliškega delavstva, da pride do sporazuma. Nihče mi ni mogel in upal oporekati.

Dokazal sem, da je v JSZ poleg oficialnega načelstva še drugo vodstvo, ki ni izvoljeno, ki ni imenovano, ki pa vendarle bistveno vpliva na izvorno načelstvo. Niso imeli korajže, da bi to zanimali.

Na podlagi sklepa seje načelstva JSZ sem dokazal, da je bilo načelstvo JSZ pripravljeno iskati zvez z marksističnimi organizacijami. Povedal sem jim, da so sklenili iskati tudi zveze z Mačkovo delavsko zvezo preje. Nihče ni upal ovreči teh mojih jasnih trditev, ki so vendarle bistveno važne za slovenski katoliški delavski pokret.

Ko sem omenjal, da so v JSZ tudi marksisti, mi niso upali tega zanikati, pač pa je celo cela vrsta šla iz dvorane. Čemu neki, če se niso čutili prizadete.

V nedeljo, 12. februarja bo v dvorani hotela Union

proslava obletnice papeževanja Pija XI. Proslavo priredi škofijski odbor Kat. akcije in bo na proslavi govoril g. ravnatelj dr. Capuder.

Proslava je namenjena za srednješolce in akademike in zato najprisrčneje in najiskrenejše vabimo vse dijake, vse akademike k tej proslavi.

Nobena oblast, nobena avtoriteta, noben kralj, noben cesar, noben kalif, noben »vodja«, noben Dalai-lama, noben pravoslavni Ikumen se niti izdaleka ne da primerjati z ustanovo papeštva. Da je na svetu sredi nas pravi namestnik božji, ki nas varno vodi v verskih in moralnih zadevah in je nezmotljiv, konastopa kot vrhovni učitelj, je tako edinstveno in dragoceno, da obledi v primeri s tem vsaka druga zemeljska veličina. Ni juridična in organizatorna popolnost Cerkvi, ni njena slavna zgodovina, ni ženialnost raznih pepežev, ni veličina in enotnost verskega sistema, ki nas zdajle navdušujejo za papeštvo: je v prvi vrsti oni zlati, neizpodbitni, večnostni, nadčloveški temelj: da je božja ustanova, katere peklenska vrata ne bodo premagala! To je tudi naše upanje, naša moč.

Z občnega zbora Akademske Akcije

Mogočen in odločen nastop slovenske kat. mladine. — Kat. slovenski akademiki — najmočnejša skupina na univerzi. — Zveza med tako zvanimi nacionalisti, marksisti in komunisti. — Slov. kat. akademiki — 505 glasov!

V petek, 27. januarja se je vršil občni zbor, v soboto, dne 29. januarja pa volitve v Akademsko akcijo za izpopolnitev univerze na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani. Šele v Jugoslaviji smo Slovenci dobili svojo univerzo. Bila je takrat najnebogljnejša med vsemi jugoslovanskimi univerzami. Dočim sta belgrajska in zagrebška univerza vsako leto naraščali, dobivali nova poslopja — posebno belgrajska — in nove institute, je slovenska univerza životarila v svoji revščini še dolgih 17 let po ustanovitvi. Leta 1934. so se zganihi nekateri akademiki in ustanovili Akcijo za vseučiliško knjižnico, pozneje razširjeno v sedanjo Akademsko akcijo za izpopolnitev univerze, ki naj v sodelovanju z univerzitetnimi oblastmi, z zainteresiranjem slovenske in jugoslovanske javnosti in podprta od predstavnikov slovenskega političnega življenja v Belgradu, vodi borbo za popolno univerzo v Ljubljani.

Naši uspehi — v treh letih 25 milijonov

Katoliški akademiki smo v AA od ustanovitve do danes sodelovali in jo zadnja tri leta — torej v času, v katerem so bili doseženi vsi dosednji uspehi — tudi vodili. Ta tri leta smo slovenski študentje v sodelovanju z univerzitetnimi oblastmi, ob vsestranski podpori vsega slovenskega naroda, predvsem pa podprti od slovenskega voditelja dr. Antona Korošca in ministra dr. Kreka priborili univerzitetno knjižnico, kemični inštitut, opremo fizikalnega laboratorija, znižanje šolnin in vpisnih taks, strojni inštitut, dotacijo za dograditev in opremo knjižnice, kredite za akademsko menzo, štipendije za tehnike.

Knjige

D plamenih rdečega pekla

Spisal Albin Breznik. Izdala Mohorjeva družba. Str. 163. Cena 9 din.

Lani je Mohorjeva družba izdala zanimivo knjigo A. Breznika: v plamenih rdečega pekla. Zanimivo ne morda zaradi tega, ker bi se godila v temnih hodnikih rdečega kremlja; čisto nekaj drugega hoče pisatelj: Sremska Mitrovica, rdečo kaznilnico sredi polja nam riše, življenje sfanatiziranih komunistov v zaporu nam kaže. Takole piše v uvodnem nastanku knjige:

Po šestih letih robije, prisojene mi zaradi komunistične propagande, sem zapustil ječo kot nasprotnik komunizma. Morda se bo to zdelo komu nerazumljivo. Toda prepričan sem, da bo vsakdo, kdor bo prebral v pričujoči knjigi opisane spomine političnega obsojenca, mojo preorientacijo razumel in odobral.

V plamenih rdečega pekla sem opisal življenje komunistov obsojencev, kakršno sem v času svojega jetništva doživel, ne da bi kaj olepševal ali pretiraval.

Trpko je bilo to življenje, polno razočaranja in duševnih muk, a tudi dobra šola za spoznavanje toliko hvalisanega rdečega raja. In prav ta razočaranja, to »soglasje« in »tovarištvo« so me privedla do prepričanja, da za naš narod ni mesta v tem rdečem rajju, ki je le neznosen rdeči pekel.

Pri sestavljanju svojih spominov mi je pomagal g. Jože Beltram, ki je tudi sam tri leta bil deležen »tovarištva« lažizveličarjev in prišel do enakega spoznanja kakor jaz. Za pomoč se mu na tem mestu najlepše zahvaljujem.

Letošnji občni zbor

Ze ob začetku občnega zbora je bilo očitno, da sta se ga udeležili dve povsem različni skupini z različnimi nameni: prva, katoliško-slovenska in kot slovenska tudi iskreno jugoslovanska, ki ji je pri srcu resno in stvarno delo za popolno slovensko univerzo, in druga, nacistično-marksistična, ki je tri leta zgolj opazovala in kritizirala, na zborovanje pa jo je pripeljala še želja po razbijanju in protikrščanskih izpadih. Predsednik in še nekateri odborniki so poročali o delu v pretekli poslovni dobi, o lanskim uspehim in o položaju, v katerem se sedaj nahaja univerza. Prostor na mizerija in slabe zdravstvene razmere so še zlasti na medicini, ponekod na tehniki ter na naravoslovnem oddelku. Vrstni red, po katerem naj bi se leto za letom spopolnjevala univerza, je razdeljen v tri etape: v prvo etapo spada tehnika z vsemi manjkajočimi oddelki in inštituti, v drugo medicina, kateri je treba najprej priboriti načelno priznanje 10 semestrov, v tretjo pa centralno univerzno poslopje. Poročila so obsegala tudi nekatere socialne študentske ustanove, kot akademsko menzo, za katero je že odprt kredit 1 milijon 300.000 din in vodi priprave zanjo kr. banska uprava, Knafljevo, Mundovo in Schleglovo ustanovo itd.

Neakademsko obnašanje marksistov in nacistov

Marksisti in nacisti niso mogli pokazati občnemu zboru nobene delavnosti. V opravičilo svoje nedelavnosti so si hoteli nadeti vlogo sodnikov nad katoliškimi tovariši. Če je

Šest let je prebil med njimi, odrešitelj človeštva. To je zadostovalo, da je do dna spoznal razkrajalno moč komunizma in njegovih nositeljev; šest let je moral prenašati »tovarištvo« rdečih sodrugov, ki so izdajali brez pomisleka one žrtve, ki so jih s svojimi obljubami in lažmi spravili v mreže tretje internacionale, samo da bi rešili življenje — sebi. Pa kaj bi pisal naprej! Vzemi knjigo v roke, ne boš je pred zadnjo stranjo zaprl! Zveni kot detektivska zgodba: vodja komune, KKK, detektivi, upori, štrajki, rdeča univerza v kaznilnici... Vse to zveni tako fantastično; človek skoraj ne more verjeti, da se vse to godi na naši zemlji.

Ker bo knjiga med dijaštvom gotovo zbudila veliko zanimanje, ponatiskujemo zanimiv odlomek o Janezu Kurniku:

MOSKOVSKI EMISAR

Sredi ravnine stoji velikansko rdeče poslopje, obdano z visokim zidom. Okoli oglov se besno zaganja burja in tuli zbesnelo pesem, železna vratica na oknih mračnega zapora zamolklo loputajo. Nekje v notranjosti rožljajo okovi in verige, v rednih presledkih se ogaša oster krič straže ob zidu.

V celici št. 34 leži na slamnjači kaznenec, obsojen na robijo, in ne more zatisniti očesa.

Poleg celice na steni visi tablica z napisom:

Matična številka: 657 b
Ime in priimek: Janez Kurnik
Vera: rimsko-katoliška
Kaznivo dejanje: zločin po čl. 1.
in 2. zakona o zaščiti države
Obsojen: na 12 let robije.

govoril katoliški akademik, so ga v imenu demokracije prevpili, njih pa naj bi v imenu iste demokracije vsi poslušali. Sploh so hoteli in dejansko so tudi prinesli žalostne metode srčne izprijenosti in poulične posurovelosti na univezo. Najbrž so se poslužili tega načina borbe zato, ker so bili prepričani, da jih slovenski katoliški akademiki vsaj v tem ne bodo mogli premagati. Neki mladenič s skrbno gojenimi mrožastimi brki se je povzpел do zelo zanimivih trditvev: njegovi tovariši so le opazovali in ne delali, ker so bili k temu prisiljeni (k nedelavnosti se marsikdo rad da »prisiliti«); kredite 25 milijonov so po njegovem dosegli vsi drugi, le slovenski akademiki prav nič; znižanje šolnin in taks je le posledica štrajka belgrajskih študentov (za katere ima naša rdeča skupina po načelu »svoji k svojim« sploh velike simpatije); katol. akademiki da nočejo neodvisnega akademskega doma, ker se boje, da bi, kot je zapisal »Slovenec«, levičarji v njem terorizirali katoliške akademike; zastavil je retorično vprašanje, kakšen je teror v odvisnih akademskih domovih, in na poziv, naj dokaže to obrekovanje, je ponovil svoje retorično vprašanje, namesto dokaza pa je junaško molčal.

Po sprejetem absolutoriju, za katerega je na občnem zboru glasovala prepričevalna večina, so med čitanjem samostojnih predlogov marksistični in nacistični grobokopi akademskega dostojanstva in edini resnični razdiralci slovenske akademske skupnosti uprizarjali tako huronsko vpitje, da je moral predsednik občni zbor zaključiti.

Izmučen od težkih misli se je Janez Kurnik sunkoma dvignil z ležišča in stopil po ozki celici. Šest korakov tja, šest nazaj. Hodil je, da so mu noge že klecale od utrujenosti. Pričelo se mu je vrteti od hitre hoje in vednega obračanja. V mislih je brodil po svoji preteklosti in jo razčlenjeval do zadnjih tančin.

Njegova mladost je potekla kakor pri vseh drugih, ki pripadajo tako imenovanemu srednjemu stanu. Poslali so ga v gimnazijo, da bi se učil stare klasike, on pa je bral pustolovske romane. Prišli so časi, ko so tudi srednješolsko mladino že vpregli v voz politike in jo navduševali za najrazličnejše ideale. Nekateri so se z vsem svojim mladostnim navdušenjem ogreli za eno ali drugo idejo, medtem ko so drugi sanjali, kako bodo postali nekoč veliki, slavni voditelji, ki bodo govorili pred megalonom in jim bodo po smrti postavili spomenike.

Prišlo je do neke afere v šoli. Pretila je izključitev, doma pa palica. Tedaj je komaj sedemnajstletni Janez izbral zlato srednjo pot in jo odkuril v širni svet. Bil je za svoja leta prebrisan, zato se ni izgubil. Odšel je v središče internacionalnih karieristov in bodočih voditeljev človeštva.

Potikal se je po tujem velemestu, dokler ni našel zaposlitve v neki tovarni. Tolažil se je, da je to usoda vseh velikih mož. Prvič v življenju je občutil grenkobo borbe za vsakdanji kruh. Tisočeri letaki so na vseh oglih kričali gesla prenovljene družbe: »Kdor ne dela, naj ne je!« Janez se je zagrizel v svoje delo in si mislil svoje...

Naučil se je razmeroma hitro ruskega jezika in zahajal na diskusijske krožke tovarniških delavcev. Hodil je v gimnazijo, zato ni čuda, da je marksistične teorije laže razumeval kakor delavci, ki so že dvajset let vi-

To naj bo demokracija!

V imenu demokracije je hotela marksistična »demokratična« skupina na vsak način prepiti vse druge; v imenu njene »demokracije« je moralo na stotine mladih ljudi v brezplodnih peturnih debatah in prerivanjih zapravljati dragoceni čas, da bi se razni marksistični in komunistični kričarji v tej masi izkazali kot dobri demagogi, ki znajo izrabiti masovne akcije, v imenu demokracije se lahko predlagajo kulturnobojne in protinarodne resolucije v društvu, ki mu je prvi in zadnji cilj borba za klopi in institute, v istem imenu se lahko s spletkami in zavlačevanjem preprečuje resno delo tistim, ki bi radi delali, v imenu demokracije lahko vsakdo svobodno napada in blati tiste ljudi, ki so za univerzo in knjižnico največ, da, skoraj vse storili, napada bistvene vrednote svojega naroda, v imenu demokracije lahko marksistični in nacistični terorizem ruši zadnjo skorjo slov. skupnosti, ki sploh še obstoja! Ne, to ni demokracija, to je zločin!

Levica in desnica v objemu

Odločen nastop kat. akademikov na občnem zboru je tako razjaril marksiste in nacistične, da so sklenili: za vsako ceno moramo preprečiti zmago katoliške slovenske skupine. Tako je še istega večera prišlo do famoznega sporazuma med marksisti, komunisti ter Kramerjevci in Ljotičevci. V tem sporazumu so se sporazumeli, da bodo marksisti volili nacističnega kandidata, nato pa bodo na tej listi izvoljeni kandidati na predajni seji odstopili, izzvali izredni občni zbor in nove volitve, na katerih bodo na podlagi sporazuma sporazumno postavili novo sporazumno listo. Ta objem »načelne« levice in »načelne« desnice nam ka-

hteli krampe. Postali so pozorni nanj in ga kmalu poslali v propagandistični tečaj. Od tod je odšel kot propagandist-inštruktor v srednjeazijsko sovjetsko republiko.

V teh zaostalih krajih je takoj dobil vodilno mesto v komsomolu, kjer je našel zakonsko družico, dekle s temnimi, žarečimi očmi, pravo Azijko. Komsomolka Fatima mu je rodila sina, ki je bil plavolas kakor njegov oče. Kot zaveden komunist mu je dal ime Lem, kar pomeni tri začetne črke imen: Lenin, Engels, Marx.

Minilo je nekaj let. Janez se je dvigal više in više, toda zadovoljen kljub temu ni bil, kajti bil je v zapuščenih Aziji, on pa je hrepenel predvsem po slavi tam daleč v svoji domovini. Hotel je postati prerok z baklo, ki prinaša svojemu, v temi tavajočemu narodu luč z vzhoda. Toda dejstvo, ki je pozabil nanj, da nihče ne postane prerok v svoji domovini, je postalo zanj usodno.

Medtem je v Janezovem rojstnem kraju dobil oblast režim, ki se je z železno metlo spravil nad revolucionarne elemente. Vsi, ki niso pravočasno pobegnili v inozemstvo, so bili vtaknjeni v zapore. Gibanje je bilo zaradi tega popolnoma v razsulu, ostanki pa zbegani in demoralizirani. Kominterneta je izdala poziv na vse organizatorje, naj gibanje spravijo zopet na noge. Janez se je takoj prostovoljno priglasil, da gre na delo v domovino, saj je vendar postal voditelj, junak, seveda le živ junak. V naglici pa je pozabil, da mora junak biti vedno pripravljen, dati za svojo idejo tudi glavo.

Po navodilih vodstva mednarodne stranke je nekaj časa ostal na Duňaju, da se najprej v zakonitih razmerah prilagodi življenju v kapitalističnih državah, preden odide na nezakonito delovanje v domovino. Tam se je seznanil

že, da ni šlo ne prvim ne drugim za resnične koristi univerze, niti ni imela borba zgolj navadnega strankarskega političnega značaja, temveč je v resnici šlo za vse kaj drugega:

za ali proti slovenski krščanski tradiciji na slovenski univerzi.

Le na osišču te idejne borbe so se dvignili in združili proti slovenski skupini politično sicer nasprotni, idejno pa sorodni tabori kot so framazoni, kramerjevski, ljotičevski, marksistični in komunistični.

Slovenska katoliška skupina je pri volitvah nastopila sama in kompaktno, ter je dosegla visoko število 505 glasov. Od zadnjih volitev je napredovala za 97 glasov.

Z vseh vetrov združeni nasprotniki pa so na svoj protikatoliški in protislovenski program zbrali 620 glasov. Lani so dobili nacisti 295, marksisti pa 221 glasov. Katoliški slovenski akademiki so tako najmočnejša skupina na univerzi.

Letos so volili nasprotno skupino, kot poroča »Slovenec«, poleg tako imenovanih nacionalistov, ljotičevcev, marksistov in komunistov še velika večina Bolgarov, ki jih je okrog 40 na naši univerzi, dalje poljski Zidje, Črnogorci in Srbi ter tako imenovani nevtrali.

Po razglasu volilnega izida so »sporazumaši hoteli demonstrirati, pa so se nazadnje kmalu razšli, ker niso vedeli, ali naj pojejo himno sokolskih legij ali internacionalo. Zato so prvi raje krenili v Kazino, drugi pa so se šli oblačiti za elitni ples.

Tudi brezbožništvo je vera.

Brezbožništvo ima svojega boga: to je proletariat; svojega Mesijo: to je Lenin; svoje preroke in svoje svete pismo: to sta Karl Marx, Engels in njihove knjige; svojega papeža: to je Stalin; svoje duhovnike in misijonarje: to so voditelji in agenti kominterne; svojo vesoljno cerkev: to je tretja internacionala; svoj zveličaven nauk: leninistični marksizem; svoje krivoverce: Zinovjev, Kamenjev, Trocky; svoje odpadnike: Kantsky, Doriot.

z neko delavno tovarišico, hčerko tovarnarja. Ko so mu oskrbeli vse potrebno, je odpotoval, da v sami prestolnici kot voditelj komunistične mladine osnuje novo čvrsto organizacijo, ki naj podkoplje temelje obstoječega družabnega reda. Ali je to težavna stvar, Janez si jo je vse laže predstavljal.

Pozimi je bilo, ko je Janez Kurnik, sedaj Fritz Berger, s ponarejenimi listinami, odpotoval v prvem razredu orientalskega ekspresa za Dunaja v Belgrad. Dostojno je sedel v kupeju in pihal dim iz svoje dišeče cigarete. Njegove kretnje so bile premišljene in njegov obraz resen, kakor se to spodobi za tako važno osebo s tako poverljivimi nalogami, kakor je preosnova človeške družbe.

Fritz Berger se je malce dvignil na svojem zametnem sedežu in se zatopil v globoke in vsem drugim nedoumljive misli, za katere je vedela samo tretja internacionala in on. V duhu je že spleta niti, ki naj omrežijo v smrtno past propadajočo družbo. Ko bo napočil toliko pričakovani trenutek, bo on, Fritz Berger, bodoči diktator proletarske republike, potegniti niti in začel se bo ples...

»Revolucija zavre, se širi in v nadčloveškem naporu podira pred seboj stoletne zapreke. Barikade, ulični boji, klopotanje strojnica, tanki, dim, kričanje, goreče palače, po kandelabrih visijo trupla... vse za. boljše bodočnost človeštva in predvsem delovnega ljudstva. Na poslopjih plapolajo rdeče zastave s srpom in kladivom, po ulicah valovijo nešteti množice, sredi katerih se vozi v svetlem avtomobilu tovariš Fritz Berger, predsednik sveta ljudskih komisarjev, obdan od mrkih agentov GPU-a, ki z napetimi revolverji in budnimi obrabi čuvajo vodjo zmagovitega proletariata.«

Božja delavnica

4. Postanek življenja

Znanstvena razlaga življenjskih pojavov v naravi stremi za tem, da reducira vse življenjsko dogajanje na že poznane, znanstveni preiskavi dostopne, torej predvsem fizikalne in kemične principe. Ravno tukaj pa se pojavi ono veliko neizbežno in odločilno vprašanje: Ali bi mogli zadovoljivo razložiti življenje, četudi bi prav do zadnjih delcev poznali fizikalno-kemično zgradbo beljakovin, ki sestavljajo pratorivo (protoplazmo) vsake žive celice, in čeprav bi nam bili znani vsi energetski odnosi teh najmanjših delcev živih snovi?

Vsak resen, idealistično usmerjen znanstvenik bo ob tem vprašanju zmajal z glavo, pa tudi najdoslednejši materialist bo moral ponižno priznati, da je toliko slavljena in obejšajoča moderna biologija še daleč, daleč od rešitve tega vprašanja... Ni izključeno, da se kemikom ne bo kdaj posrečilo v retorti umetno sestaviti beljakovine, te najbolj zamotano zgrajene in najvišje organizirane organske spojine, dasi si danes celo najdrznejši kemiki o tem komaj upajo sanjati; toda, ali bo ta umetno sestavljena beljakovina zares živa? Ne in nikoli! Same beljakovine, večje združene z drugimi potrebnimi snovmi v pratorivo, še ne morejo dati življenja. Življenje se v svojem snovnem dogajanju sicer ravna po fizikalnih in kemičnih zakonih, vendar ni rezultanta fizikalno-kemičnih sil, marveč je mnogo več. Brez življenjskega počela, neke skrivnostno delujoče vitalne sile, ki daje mrtvi snovi življenje in ki tako čudovito smotrno ureja vse življenjsko dogajanje, ni življenja, pa naj bodo dani vsi snovni in energetski pogoji v najpopolnejši meri.

Danes, v dobi toliko slavljene znanstvene napredka in silnega razmaha prirodoslovnih ved, nimamo zadostne fizikalno-kemične razlage niti za najelementarnejše življenjske pojave, kakršne opazujemo na najprimitivnejših živih bitjih, na mikroskopsko

V prestolnici se je nastanil in prijavil s svojim ponarejenim potnim listom. Prepričan je bil, da je kapitalistična družba gnala in da sedijo na odločujočih mestih sami idioti, za katere je Janez čutil globoko preziranje.

Tajna organizacija je bila preveč v razkroju, da bi mogel takoj začeti s svojim poslanstvom. Nekaj vročeglavih študentov je na hitro zbiralo njegove bodoče udarne čete. On se je medtem počutil dokaj dobro. Udeleževal se je celó pristnih buržujskih zabav, da se od blizu spozna s svojimi sovražniki.

Komaj mesec dni je užival, ko ga je doletela neizogibna usoda vseh rdečih Janezov. Očesu postave je postalo sumljivo, da prihaja visokošolec z Dunaja izpopolnjevati svoje strokovno znanje na belgajsko univerzo, kar je vsekakor čuden primer. Oblastva so začela stvar raziskovati in lepega dne se je znašel Janez v zaporu. Pričela so se neprijetna zasliševanja, ki zahtevajo precejšno količino prisotnosti duha, zlasti za človeka, ki mora imeti vedno na umu, da ni Janez, ampak Fritz.

Janez je bil pametna glava in mu to ni delalo posebnih težav. Govorili so mu v Moskvi o premetenih trikkih buržujske policije, ali bil je prepričan, da njegova pamet presega vse in da se bo izvul iz afere. Toda nepričakovano se je položaj preokrenil, ko mu je policijski komisar gladko povedal, da so o njegovem prihodu že obveščeni in da on ni Fritz Berger, ampak Janez Kurnik, ki je poslan kot emisar kominterne iz Moskve. Vljudno mu je pripomnil, da ga bo njegov korak stal dvajset let robije ali celó vislice.

Za Janeza je nastalo mučno vprašanje: Kaj sedaj? Ni občutil potrebe, da vzame svoj križ, ki si ga je sam stesal, in z njim stopi na trnjevo pot za svoje prepričanje. Ko je plaho pogledal na pol posmehljivo lice zasliševalca,

majhnih enostaničnih praživalih in prarastlinah. Kaj pa naj potem rečemo o čudovito kompliciranih duševnih pojavih, ki spremljajo človekovo življenje. — Z materialistično fizikalno-kemično razlago življenja ne bomo prišli daleč, marveč bomo večno tavalili v mračnem labirintu, kamor skozi špranje od raznih strani svetlika dnevna svetloba, pa ni nikjer izhoda na beli dan... Kakor je upanje na kakšno umetno sintezo življenja v kemičnem laboratoriju popolnoma prazno, tako je ničevno tudi vsako prizadevanje, da bi se na mrtvih prirodninah prikazali življenjski pojavi. Vse, kar so dosedaj naredili znanstveniki na tem polju, so le neki zanimivi pojavi in duhoviti poizkusi na neživih prirodninah (n. pr. Leducove kristalne forme, Lehmannovi »živi« kristali, Traubejeve umetne stanice, razni poizkusi Bütschlijevi, Rhumblerjevi in dr.), ki nas sicer močno spominjajo na osnovne življenjske pojave najnižjih živih bitij (rast, deljenje, gibanje), a so le gola posnemanja (imitacije), samo prazne analogije pravih življenjskih pojavov. — Najenostavnejše živo bitje, kakršno predstavlja neskončno majhna pražival ali prarastlina, je po svoji notranji zgradbi in svojem smotrnem delovanju neizmerno vzvišena nad najpopolnejšim mrtvim mehanizmom, kakršnega ume sestaviti novodobna tehnika in kakršna vzbujajo nemo strmenje sodobnega človeka, zaverovanega v snovni svet in njegovo vršenje.

Čim globlje prodiramo v skrivnost življenja, tem globlje postaja prepada, ki zija med živo in mrtvo naravo. Biološka veda ne more premostiti tega prepada in vsi poizkusi, izvršeni v tem cilju, so že od vsega početka obsojeni na neuspeh, vsaka materialistična razlaga življenja pa je prazno besedičenje. — Ko razpravlja biolog o bistvu življenja in njegovem postanku, zapušča področje realnih, empiričnih ved in prehaja na polje metafizike (filozofije in teologije). Tukaj pa prenehajo metode biološkega raziskovanja in stopijo v veljavo znanstveni principi metafizike,

mu je postalo vroče in strah mu je stiskal srce. Nekje na dnu duše mu je vstala misel, naj pove vse. Ni se niti poskušal boriti z njo, kajti bila je tako silna, da ga je vsega prevzela. Od nekod mu je šepnil na uho vprašujoč glas: »Izdajalec?« Janeza je pretreslo. Pot mu je stopil na čelo. Toda boj je bil kratek. Ni trajalo dolgo, ko je z dialektičnim materializmom prišel do odrešilnega zaključka, da proletariat nima nobene koristi, če gre on kot organizator revolucije v smrt. Življenje, svoboda za vsako ceno!

Komisar je pokadil cigareto do konca, ko je bil Janez s svojim sklepom na jasnem.

Jecljaje je priznal, da je bil zaveden komunist ali sedaj mu je žal in hoče vse, prav vse povedati. Za svoja leta je imel velike življenjske skušnje, zato si je hotel zavarovati zadnja vratca. Precej, je dostavil, da jim pove vse s pogojem, da ga spustijo in mu preskrbijo potni list za Ameriko pa še nekaj denarja zraven. Bilo mu je jasno, da bi bila doma njegova revolucionarna kariera uničena, lahko bi se mu zgodilo celo najhujše. Glavno je, da se sedaj izmaže. Nasmehnil se je samemu sebi, da je toliko pameten. Janez se je vedno znašel, tako tudi sedaj. Evropa, Azija, Amerika, četudi Afrika — ali živ in svoboden!

Komisar ga je opazoval s pozornim očesom; znal je gledati ljudem v zadnji kotiček možganov in, ko mu je Janez stavil svoje pogoje, mu je kratko odvrnil: »Videli bomo, kaj nam boš povedal.«

Nasmešek mu je legel okoli usten. Boj je končan, Janez mu je podlegel, sedaj pride samo še predaja orožja. Videl je že v svojih rokah potni list, zato je bil pri izpovedi izredno pošten in natančen. Izdal je vse tiste, s katerimi je prišel za časa svojega delovanja v do-

ki imajo svoje norme in mora torej biolog po njih uravnati svoje mišljenje in delovanje.

Na vprašanje, odkod življenje, ni mogoče odgovoriti drugače nego s priznanjem nadnaravne stvariteljske sile. Do istega spoznanja in priznanja nas privede razmišljanje o postanku, razvoju in smotrni urejenosti svetovja. Kakor nas konstrukcija ure prepričuje o bivanju njenega konstruktorja — urarja, z enako logično doslednostjo nas mora neskončno veliko in modro urejeno svetovje prepričati o bivanju neskončno velikega in modrega Stvarnika, ki je tudi začetnik, urejevalec in ohranjevalec življenja na zemlji. (Nadaljevanje.)

Svečnica, praznik luči

»Da bi nevidni ogenj Sv. Duha razžaril naša srca, da bo vsa slepota naših strasti splahnela! Molitev, ki je tako času in našim mladim letom potrebna! Luč je pravi simbol duhovnosti, resničnosti in napredka! Luč pranja temo! Prava, iskrena prošnja »Straže« naj se dvigne k nebesnim višinam! Naša prošnja je: O Bog! Ti si naša luč! Mi ne verujemo v luč liberalizma in marksizma! Mi s strahom gledamo, kako lega megla in mrak lažinapredka, lažinacionalizma, lažisvobode, lažiznanosti, laži demokracije, mrak materializma in neduhovnosti na naš vek! O Bog, mi verujemo, da si Ti prava luč in mi hočemo da nas Tvoja luč, luč Tvojega razodetja vodi!

Mi Te prosimo, razsvetli s svojo lučjo naš um, da pravilno spoznamo in razsodimo današnje probleme!

Vodi nas o Bog vseh znanosti pri znanstvenem študiju; daj nam bister pogled za današnje potrebe in naloge našega naroda!

Vse naše prizadevanje in pisanje in tehtanje bodi pod Tvojim vodstvom! Bolj ko se svet drži s svoje modrosti, bolj jasno in očito hočemo mi izpovedati svojo vero v božjo modrost.

To je obsodba sveta, da ljubi temo bolj kot luč, ki je prišla po Kristusu v svet.

tiko. Našel jih je od vrha do tal, kajti šlo je za Ameriko! Kaj drugi, samo da se on rešil Socialno revolucijo lahko tudi še v Ameriki organizira.

Ko je podpisoval pet strani dolgi zapisnik, se mu je roka le malce tresla. Komisar, ki je to zapazil, ga je dobrodušno potrepal po ramenu in mu celó ponudil cigareto, ki jo je Janez z lahnim poklonom vzel. In ko so mu ponudili okrepcilo, ga tudi ni odklonil. Njegov položaj se je od tega trenutka dalje bistveno spremenil. Medtem, ko so druge preiskovance držali kolikor moči strogo in jim niso dovolili nobenih olajšav, da bi jih tako omehčali, je užival Janez svobodo, da se je sprehajal po hodniku in kadil fine cigarete in — čakal na potni list za Ameriko.

Oblastva medtem niso izgotavljala potnega lista, ampak polovila vse tiste, po katerih je bilo Janezu dolg čas. Nekateri so pri zasliševanju povedali še za druge, le malo se jih je držalo predpisov organizacije in molčalo. Kmalu jih je bilo lepo število pod ključem. Bili so sicer taki, čeprav izredno redki, ki bi rajši umrli, kakor izdali svoje tovariše. Vsak član je poučen, kako se mora vesti, če ga oblastva ujamejo. Toda ko so bili soočeni z Janezom, svojim voditeljem — ki bo že menda vedel, kako se je treba zagovarjati, saj je vendar prišel iz Moskve, torej srebalo komunistem ob njegovem izviru — in jim je ta povedal vsu resnico v obraz, svetujoč jim, naj vse lepo priznajo, si je marsikateri junak Janezove vojske mislil: »Če general beži, čemu naj se borim jaz?«

Tako so prišle vse posameznosti njihovega prevratniškega delovanja na dan. Državni tožilec je imel naporno delo, da je iz zmede brezštevilnih zapisnikov sestavil pregledno obtožnico.